

การศึกษารูปแบบการให้ในสังคมชนบท : กรณีศึกษา
หมู่บ้านทุ่งกล้วย ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

นันทนา ศรีสมบัติ

ภาคนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม)

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

พ.ศ.2550

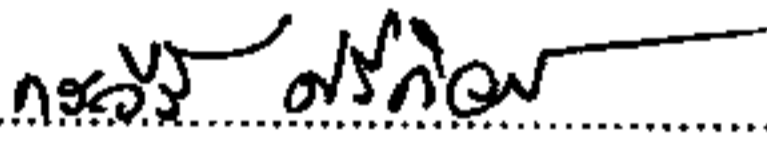
การศึกษารูปแบบการให้ในสังคมชนบท : กรณีศึกษา หมู่บ้านทุ่งกล้วย
ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

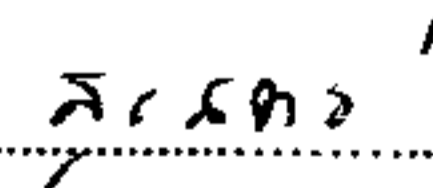
นันทนา ศรีสมบัติ
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบภาคนิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

อาจารย์ ประธานกรรมการ
(วิชัย รูปชาติ)

อาจารย์ กรรมการ
(ประเสริฐ รักไทยดี)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรรมการ
(กรวิรี ศรีกิจการ)

รองศาสตราจารย์ รักษาราชการแทนคณบดี
(ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ.2550

บทคัดย่อ

ชื่อภาคินพนธ์ : การศึกษารูปแบบการให้ในสังคมชนบทกรณีศึกษาหมู่บ้านทุ่งกล้วย
ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา

ชื่อผู้เขียน : นางนันทนา ศรีสมบัติ

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)

ปีการศึกษา : 2550

วัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องนี้ มีดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความหมายการให้ และการตระหนักเรื่องการให้ของคนในชุมชน 2) เพื่อศึกษารูปแบบ กลวิธี และผลที่ได้รับ จากการให้ของคนในชุมชนในมิติทางสังคม/วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการให้ในชุมชน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทุ่งกล้วย ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา จำนวน 10 คน

ผลการศึกษามีดังนี้ คนในชุมชนบ้านทุ่งกล้วยได้ให้ความหมายของ “การให้ในชุมชน” ว่า การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของสิ่งของ หรือมีใช้สิ่งของ ได้แก่ การร่วมมือกัน การลงแรงช่วยเหลือกัน หรือที่เรียกว่า ลงแขก การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ โดยการเขียนเขียน ไปมาหาสู่ยามเจ็บป่วย และช่วยเหลือกันในงานของชุมชน หรืองานบุญประเพณี ต่าง ๆ ถือเป็น การให้ทั้งสิ้น การตระหนักของการให้ในชุมชน มีดังนี้ 1.) การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยจะแบ่งปันสิ่งของ ให้กับบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเด็กกำพร้า หรือผู้สูงอายุที่ไม่มีคนดูแล หรือกรณีที่มีคนเจ็บป่วยก็จะไปเยี่ยมเยียนกันเสมอ 2.)งานของส่วนรวมในชุมชน ก็จะทำให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ในชุมชนยังคงตระหนักและให้ความร่วมมือกัน ได้แก่ การลงแขก เกี่ยวข้าว หรือ การลงแขกปลูกกล้วยพารา การร่วมกิจกรรมในการพัฒนาหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนจะต้องส่งสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านทุกครั้ง หากติดภารกิจอื่น ก็เป็นข้อยกเว้นได้แต่ในครั้งต่อไปต้องเข้าร่วม หรือต้องจ่ายเป็นเงินเพื่อเป็นเงินสมทบเข้าหมู่บ้าน 3.) กรณีที่เป็นเรื่องของความปลอดภัย และกฎระเบียบของชุมชน จะร่วมมือกันผลักดันเปลี่ยนเวรยามเพื่อดูแลความปลอดภัยในชุมชน มีการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย เช่น การเสียผี เพื่อขอขมาผีปู่ย่า การตั้งค่าปรับเมื่อเกิดเหตุ ทะเลาะวิวาท การใช้ผู้อาวุโสที่เป็นที่เคารพเพื่อเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทต่าง ๆ ทำให้ชุมชนมีปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งและทะเลาะวิวาทน้อยมากในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสงบ รักใคร่ สามัคคีกัน

รูปแบบ ลักษณะ กลวิธี และผลของการให้ ที่พบในชุมชนมีดังนี้ 1.) ระดับบุคคล เป็นการแบ่งปัน การช่วยเหลือ ทั้งด้านอาหาร และสิ่งของ เครื่องใช้ และช่วยเหลือทางด้านจิตใจ ลักษณะ กลวิธี และผลของการให้ เป็นการให้การช่วยเหลือกันโดยตรง 2.) ระดับกลุ่ม จะเป็นการรวมกลุ่มกันทำ กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งมีทั้งรวมกลุ่มตามกลุ่มบุคคล อาทิ กลุ่มเด็กและเยาวชน ใช้ชื่อกลุ่มว่า “คอกหญ้า” กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ หรือการรวมกลุ่มในลักษณะการประกอบกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มสวนยางพารา กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ ลักษณะ กลวิธี และผลของการให้ คือ การรวมกลุ่ม นั้นจะประกอบกิจกรรมที่เป็นการช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่ม การทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสังคม 3.) ระดับสถาบัน จากการศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ เห็นว่าสถาบันครอบครัว โรงเรียน วัด และสถาบันผู้นำในชุมชน มีรูปแบบการให้ โดยสถาบันครอบครัวหรือบ้าน จะมีการอบรมสั่งสอน ให้เด็ก และลูกหลานรู้จักเชื่อฟังผู้ใหญ่ และให้เด็กได้เรียนรู้ในการทำกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

วิธีการเสริมสร้างการให้ในชุมชน ได้แก่ 1) บุคคลที่ทำความดีและเสียสละทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชนควรได้รับการยกย่องจากสถาบันต่าง ๆ ทั้งในและนอกชุมชนเพื่อเป็นการเผยแพร่ความดีให้ได้รับทราบ โดยทั่วกัน เป็นการกระตุ้นให้เกิดสำนึกที่ดีในชุมชน และเป็นแบบอย่างที่ดีที่สังคมควรให้การยกย่องโดยควรทำอย่างต่อเนื่อง 2) กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดโดยชุมชน ต้องให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ได้เรียนรู้ และปลูกฝังการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม โดยผู้ใหญ่ควรชักชวนให้เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ 3.) ผู้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการให้ในชุมชน ผู้นำในชุมชนทั้งที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนในชุมชน ทั้งด้านการเสียสละ การบำเพ็ญคุณอยู่ในศีลธรรมอันดี และการให้ความร่วมมือสถาบันต่าง ๆ ในการเสริมสร้างการให้ในชุมชน ครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุดที่จะให้การอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้รู้จักการให้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สถาบันทางศาสนา คือ วัด และสถาบันการศึกษาคือ โรงเรียน มีบทบาทในการส่งเสริมการให้โดยผ่านกิจกรรมในงานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ เป็นการปลูกฝังให้คนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนมีจิตอาสาและส่งเสริมการให้ให้เกิดอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง หน่วยงานต่าง ๆ ในแต่ละสถาบันควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการให้ การช่วยเหลือกันในชุมชนให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน โดย ผู้นำในชุมชน ต้องเป็นผู้ริเริ่ม และเป็นตัวอย่างให้กับคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ 1.) สถาบันครอบครัวควรมีบทบาทในการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการช่วยเหลือ และเสียสละ และให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ 2.) สถาบันทางศาสนา ควรส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี และศาสนา ที่ดีงามเพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง 3.) สถาบันการศึกษาควรให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น

ส่วนรวมของชุมชนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี 4.) กลุ่มเด็กและเยาวชนเข้ามาทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่เสียสละให้แก่เด็ก 5.) องค์กรผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการจัดกิจกรรมที่เป็นส่วนร่วมให้มากขึ้น และเป็นต้นแบบที่ดีของชุมชน 6.) บุคคลที่ทำความดี เสียสละ และเป็นตัวอย่างที่ดีควร ได้รับการยกย่องต่อสาธารณชนเพื่อสร้างกระแสการให้และจิตอาสาให้เต็มพื้นที่และเกิดการการเรียนรู้ในการทำความดีความงามให้แก่สังคมต่อไป

ABSTRACT

Title of Research Paper : A Study of the Form of Giving in Rural Society : A Case Study of Moo Ban Thung Kloey, Tambon Thung Kloey, Phusang District, Phayao Province

Author : Mrs.Nantana Srisombat

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2007

The three objectives of the study were (1) to examine the meaning of "giving" and realization of the meaning of "giving" among community people, (2) to identify the forms, strategies and the results of "giving" among community people in terms of social, cultural, economical and political aspects, and 3) to find out some way to promote "giving" in the community.

The key informants were 10 people living in Moo Ban Thong Kloey, Tambon Thung Kloey, Phusang District, Phayao Province.

The findings were summarized below.

People in the Ban Thung Kloey community define "giving in the community" as helping each other in the form of things or others, namely cooperation, labor in the so-call 'Long Khak' in Thai, hospitality, visiting each other when being sick, giving hands in community activities or religious festivals and rites. All these are considered "giving in the community.

Realization of "giving in the community" refer to the following : (1) helping each other by sharing things to suffering people in the community – orphans or old people who have no one to take care of – or by paying a visit when someone is ill. (2) giving hands to community activities, such as 'Long Khak' (assisting in harvesting rice or growing young rubber trees), community development activities (all the households will send family members to join them every time if not being engaged in other activities), or

donating money to the community fund. (3) In case of safety and community order, the community people will take turns guarding the community. Some regulations are set for peace-keeping, such as paying compensation to the parents of a woman one took as his wife without asking for her hand from her parents, fining those who started quarrelling with others, using senior people to mediate conflicts. As a result, the problem of conflicts and quarrels was declining a great deal and people in the community can live peacefully and unitedly.

Forms, characteristics, strategies and results of "giving" found in the community were as follows : 1) At the individual level, direct assistance is provided: sharing food, things and giving spiritual support. 2) At the group level! Groups have been formed to do activities in the community. Some groups were formed by age or gender, such as a child and youth group called "Dok Ya", a women group, an elderly group. Some groups were formed by type of activity, such as a rubber plantation group, a funeral group. The group members will assist each other in the group or do activities for the public's good. 3) At the institutional level Most of the key informants said that each institution – family, school, temple and community leader – have certain forms of "giving". For example, the family will discipline the children to believe in what the adults want and will make them learn religious activities, traditions and customs in the community.

Promoting "Giving" in the Community. 1) Community members who do good deeds and sacrifice for the community should be praised from both other community people and outsiders, since they can be models for others to follow. 2) Adults should always encourage children and youths to participate in activities arranged by the community so that they will know how to work for the public. 3) Community leader – both formal and informal – must behave as models for community people. They must sacrifice for others, live a moral life and cooperate with other institutions in promoting "giving in the community".

The family as the smallest social unit should train their children to learn to give and to help each other.

The religious institution, i.e., the temple and the educational institution, i.e., school should promote "giving" in different religious activities and festivals. Children and youths should be trained to have a voluntary mind. The organization in each institution should hold activities that promote reciprocal assistance in the community. The community leader must be an initiator and a model for community people.

Recommendations

- 1) The family institution should play a role in training children and youths to help others, to sacrifice, and to consistently participate in community activities.
- 2) The religious institution should promote traditional and cultural activities and the religion, and attract people to participate continuously.
- 3) The educational institution should have school children to participate in community activities to promote "giving" behavior.
- 4) The children and youths should participate in the activities continuously and make contributions to the community.
- 5) The leading organization – both formal and informal – should participate in community activities and give more support to such activities. They should be good models for the community.
- 6) Those who do good deeds, sacrifice for the public and serve as models should be praised in front of the public to make others want to volunteer to do good for the public, too.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาของข้าพเจ้าในครั้งนี้ไม่สามารถสำเร็จได้ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหลาย ๆ คนที่อยู่รอบข้างตัวข้าพเจ้า เริ่มตั้งแต่สามี และบุตร ที่เป็นกำลังใจและช่วยสนับสนุนให้ข้าพเจ้าสามารถแบ่งเวลาให้กับการศึกษาในครั้งนี้ได้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมทุกท่าน ที่ให้การสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับลูกศิษย์ทุกคนให้ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้จริง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการประสานงานติดต่อ จนสามารถทำให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ตลอดทั้งขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่ออาจารย์วิชัย รูปขำดี ที่ท่านกรุณาสละเวลาเพื่อเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์กรวิทย์ ศรีกิจการ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำในด้านวิชาการตลอดจนตรวจสอบแก้ไขภาคนิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

ท้ายที่สุดขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านที่สละเวลาและให้ความสะดวกในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ตลอดทั้งน้อง ๆ เพื่อนร่วมงานที่ให้การช่วยเหลือในทุกด้านจนภาคนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

นันทนา ศรีสมบัติ

ตุลาคม 2550